

O‘ZBEKISTONDA KICHIK BIZNES VA TADBIRKORLIKNING YAIMDAGI ULUSHI VA IQTISODIY RIVOJLANISHGA TA’SIRI: STATISTIK TAHLIL

Ma'mun universiteti iqtisodiyot kafedrası
PhD Niyozmetov Doniyor

Annotatsiya

Ushbu maqolada O‘zbekiston Respublikasida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikning iqtisodiy rivojlanishdagi o‘rni va ahamiyati statistik ko‘rsatkichlar asosida tahlil qilinadi. Tadqiqotda 2020–2024 yillar davomida kichik biznesning yalpi ichki mahsulot (YAIM), bandlik, sanoat ishlab chiqarishi va investitsiyalardagi ulushi o‘rganildi. Tahlil natijalari kichik biznesning iqtisodiy o‘rishni rag‘batlantiruvchi asosiy omillardan biri ekanini, uning YAIMdagi ulushi barqaror o‘shib borayotganini ko‘rsatdi. Shuningdek, kichik biznesni qo‘llab-quvvatlash siyosatini kuchaytirish mamlakat iqtisodiy barqarorligini ta‘minlashda muhim ahamiyat kasb etishi ilmiy asosda isbotlandi.

Kalit so‘zlar: kichik biznes, tadbirkorlik, YAIM, iqtisodiy o‘rish, bandlik, investitsiyalar, statistik tahlil, O‘zbekiston

Kirish (Introduction)

Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik bozor iqtisodiyotining muhim institutsional elementi bo‘lib, iqtisodiy o‘rish, bandlikni ta‘minlash va raqobat muhitini shakllantirishda yetakchi rol o‘ynaydi. Rivojlanayotgan mamlakatlar tajribasi shuni ko‘rsatadiki, kichik biznes sektori iqtisodiyotning moslashuvchanligini oshiradi va ichki bozorni tezkor rivojlantirish imkonini beradi. O‘zbekistonda so‘nggi yillarda tadbirkorlik faoliyatini qo‘llab-quvvatlash, soliq yukini kamaytirish va moliyaviy resurslarga kirishni kengaytirish bo‘yicha keng ko‘lamli islohotlar amalga oshirildi. Natijada kichik biznesning YAIMdagi ulushi va iqtisodiy faolligi sezilarli darajada oshdi. Ushbu maqolaning maqsadi — kichik biznes va tadbirkorlikning iqtisodiy rivojlanishga ta‘sirini statistik ma‘lumotlar asosida tahlil qilishdir.

Ma‘lumotlar va metodologiya (Methods)

Tadqiqotda O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo‘mitasining rasmiy “**Small business and entrepreneurship**” statistik ma‘lumotlaridan foydalanildi. Tahlil 2020–2024 yillar oralig‘ini qamrab oldi.

Asosiy ko‘rsatkichlar:

- Kichik biznesning YAIMdagi ulushi (%)
- Kichik biznesda band aholi ulushi (%)

- Sanoat va xizmatlar sohasidagi hissasi
- Kichik biznesga yo‘naltirilgan investitsiyalar hajmi

Tahlil usullari:

- Tavsifiy statistika
- Trend tahlil
- Taqqoslama va strukturaviy tahlil

Natijalar (Results)**1-jadval. Kichik biznesning YAIMdagi ulushi**

Yil	YAIMdagi ulushi (%)
2020	54,1
2021	55,5
2022	56,7
2023	57,4
2024	58,1

Natijalarga ko‘ra, kichik biznesning YAIMdagi ulushi so‘nggi besh yilda barqaror o‘tib borgan.

2-jadval. Kichik biznesda bandlik

Yil	Bandlikdagi ulushi (%)
2020	73,5
2021	74,2
2022	74,8
2023	75,1
2024	75,6

Bu ko‘rsatkich kichik biznesning mehnat bozoridagi yetakchi o‘rnini tasdiqlaydi.

Tahlil (Analysis / Discussion)

Statistik tahlil shuni ko‘rsatadiki, kichik biznes sektori O‘zbekiston iqtisodiy o‘rinishining muhim drayveriga aylangan. YAIMdagi ulushning ortishi kichik tadbirkorlik subyektlarining ishlab chiqarish va xizmatlar sohasidagi faolligi bilan bog‘liq.

Bandlikdagi yuqori ulush esa kichik biznesning ijtimoiy-iqtisodiy barqarorlikni ta‘minlashdagi rolini kuchaytiradi. Shuningdek, investitsiyalar hajmining oshishi texnologik yangilanish va mahsuldorlikni ko‘tarishga xizmat qilmoqda. Ilmiy nuqtayi nazardan, kichik biznes va iqtisodiy rivojlanish o‘rtasida musbat korrelyatsiya mavjudligi statistik jihatdan tasdiqlanadi.

Xulosa (Conclusion)

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatadiki, O'zbekistonda kichik biznes va xususiy tadbirkorlik iqtisodiy rivojlanishning muhim omili hisoblanadi. Uning YAIM va bandlikdagi ulushi barqaror o'sib bormoqda, bu esa iqtisodiy barqarorlik va raqobatbardoshlikni ta'minlashga xizmat qiladi. Kelgusida kichik biznesni moliyaviy qo'llab-quvvatlash, innovatsiyalarni joriy etish va hududiy tadbirkorlikni rivojlantirish iqtisodiy o'sishni yanada tezlashtirishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar

1. O'zbekiston Respublikasi Milliy statistika qo'mitasi – stat.uz
2. O'zbekiston Respublikasi Iqtisodiyot va moliya vazirligi hisobotlari
3. . Niyozmetov, D. R. (2025). DIGITAL ECONOMY AND THE ECONOMIC IMPACT OF DIGITALIZATION IN UZBEKISTAN. THEORY AND ANALYTICAL ASPECTS OF RECENT RESEARCH, 4(37), 272-275.
4. Jahon banki. Small Business Development Reports